

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heer J.H. Smits, Directeur Financiële Markten
Korte Voorhout 7
2511 CW 's-Gravenhage

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
T 088 4960 301
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)	Doorkiesnummer
6 september 2023	Uitvoeringstoets Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering	23/JZ/167103	-	T 088-4960254

Geachte heer Smits,

Met uw brief van 31 juli 2023 heeft u de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) gevraagd om een uitvoeringstoets uit te voeren met betrekking tot het conceptvoorstel Wet implementatie richtlijn duurzaamheidsrapportering. Met deze brief gaan wij in op dat verzoek.

Algemeen beeld

De NBA onderschrijft het belang van rapportering en assurance over duurzaamheid ten volle. De nieuwe verplichtingen zullen een enorme impact op de gehele verslaggevings- en controleketen hebben. Dit betekent dat in alle schakels van deze keten snelle en diepgaande versterkingen, zowel kwalitatief als kwantitatief, noodzakelijk zijn, en dat de implementatie gepaard zal gaan met aanzienlijk beslag op capaciteit en middelen. De NBA waarschuwt ervoor dat de grote verwachtingen, gecombineerd met het ambitieuze tijdspad en de schaal van de veranderingen, met zich mee kunnen brengen dat er dingen niet goed zullen gaan. Hoewel wij ons tot het uiterste binnen onze mogelijkheden zullen inspannen dat onze organisatie en onze leden zo goed mogelijk zullen zijn voorbereid, zijn onze leden in sterke mate ook afhankelijk van de inzet van veel andere actoren om duurzaamheidsrapportering en assurance tot een succes te brengen. Wij zijn bezorgd dat sommige ondernemingen zich onvoldoende de urgentie van het treffen van voorbereidingen voor duurzaamheidsrapportering realiseren, en adviseren u te bezien of nadere voorlichting of bewustwording noodzakelijk is.

De NBA hecht er aan om te benadrukken dat het onderhavige wetsvoorstel geen volledige invulling geeft aan de *Corporate Sustainability Reporting Directive*, maar dat belangrijke delen van deze Directive met andere wetgevingsinstrumenten zullen worden geïmplementeerd. Nu die andere instrumenten op dit moment nog niet worden geconsulteerd, kunnen we geen goede beoordeling van de uitvoerbaarheid uitvoeren.

Wij benadrukken het belang van de ketenbenadering. De assurance kan immers alleen goed worden uitgevoerd als de gehele keten goed is ingeregeld en werkt, en wanneer het wettelijk kader voor de verschillende onderdelen in de keten goed op elkaar aansluit. Deze ketenbenadering begint bij de verantwoordelijkheden voor het beheerst en gecontroleerd tot stand brengen van een goede duurzaamheidsrapportage overeenkomstig de wettelijke eisen alsmede het nemen van verantwoordelijkheid daarvoor door de leiding van de onderneming. Vervolgens komt het selecteren van een assuranceverstrekker, en het inregelen van de eisen aan de assuranceverstrekkers. Tenslotte zijn er dan de eisen aan de rapportage over de assurance, en het toezicht op zowel de verslaggeving als de assurance. Wij benadrukken nogmaals het belang van deze ketenbenadering. Desalniettemin geven wij in

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

deze brief ons oordeel over de uitvoerbaarheid voor zover wij dat nu kunnen inschatten tegen de achtergrond van bovenstaande beperkingen.

Uw verzoek

In uw verzoek noemt u de volgende drie onderwerpen waarover u de NBA vraagt een oordeel te geven omtrent de uitvoerbaarheid:

- Aanpassing beroepsreglementering;
- Assurancestandaard voor duurzaamheidsrapportering door accountants; en
- De permanente educatie, de opleiding en het accountantsregister.

Op de uitvoeringsaspecten van die onderwerpen gaan wij hierna nader in.

Aanpassing beroepsreglementering

De NBA zal de beroepsreglementering aanpassen, waar nodig, zodat er goede beroepsreglementering is voor accountants die de voorgeschreven assuranceopdrachten gaan uitvoeren. Hierbij zal de NBA beoordelen of de *Verordening inzake de Onafhankelijkheid van Accountants bij Assuranceopdrachten*, de *Nadere Voorschriften Kwaliteitssystemen*, *Nadere Voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* en de *Standaard 3950N Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument* aanpassing, aanvulling of herziening behoeven. Hoewel de NBA in beginsel hierbij geen uitvoeringsproblemen verwacht, wil de NBA wel benadrukken dat het analyseren van de noodzakelijke wijzigingen en het proces van goedkeuring daarvan zorgvuldig moet plaatsvinden en dus veel tijd vergt. De NBA benadrukt daarom ook de urgentie van het tijdig gereed zijn van de definitieve wetsteksten net als de nog ontbrekende aanpassingen aan onder meer het Besluit toezicht accountantsorganisaties, die naar verwachting nadere invulling gaan geven aan de (kwaliteits)eisen voor accountantsorganisaties en externe accountants.

Assurancestandaard voor duurzaamheidsrapportering door accountants

Zoals ook is opgenomen in de Memorie van Toelichting bij het concept van het wetsvoorstel, heeft de NBA momenteel *Standaard 3810N Assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving* als Nader Voorschrift aan haar leden voorgeschreven. De NBA schat in dat deze Standaard in belangrijke mate al invulling geeft aan de eisen gesteld aan de assurance zoals opgenomen in het wetsvoorstel. De NBA zal dit nader analyseren, en eventueel noodzakelijke wijzigingen consulteren alvorens deze Standaard aan te passen. De NBA voorziet hierbij geen issues, anders dan haar eerdere opmerking dat een goede beoordeling alleen dan kan worden gemaakt wanneer de wetgeving voor de gehele keten helder is, zodat de Assurancestandaard daar optimaal op kan aansluiten.

De NBA volgt ook de internationale ontwikkelingen op het gebied van assurancestandaarden voor duurzaamheidsrapportering. De NBA zal de concept-*International Standard for Sustainability Assurance (ISSA) 5000 General Requirements for Sustainability Assurance Engagements* beoordelen en hierop reageren. Hiermee wordt wereldwijde consistentie gezocht, hetgeen van belang is nu veel duurzaamheidsrapportering en dus ook de assurance daarbij in multinationaal verband tot stand komt. De NBA spreekt de hoop uit dat deze standaard als belangrijke basis kan dienen voor de Europese assurancestandaard. De NBA voorziet dat de Europese Commissie binnen de door CSRD gestelde termijn de Europese assurancestandaard zal vaststellen, die vervolgens op grond van het nieuwe artikel 26 bis van Richtlijn 2006/43/EG ook in Nederland verplicht zal zijn. De NBA merkt daarbij op dat een zorgvuldige en consistente vertaling van deze Europese assurancestandaard van groot belang is voor de Nederlandse beroepspraktijk.

De Permanente Educatie, de opleiding en het Accountantsregister

De NBA voorziet geen problemen met de uitvoerbaarheid van het aanpassen van het accountantsregister en de nieuwe eisen aan Permanente Educatie en de opleiding. De NBA voorziet wel dat de (tijdige) implementatie van deze aangepaste, door NBA en CEA te stellen, eisen voor de betrokkenen (opleidingsinstituten, scholen/universiteiten, stagebureaus, accountantsorganisaties en niet in de laatste plaats accountants en studenten) uitdagingen met zich mee kunnen brengen.

De NBA wijst er daarbij op dat het mogelijk in sommige werkomgevingen lastig kan zijn om voldoende mogelijkheden voor praktijkstage op het gebied van duurzaamheid te realiseren, bijvoorbeeld omdat de CSRD niet van toepassing kan zijn. Wij brengen dat nader in kaart, en overleggen ook met (onder meer) de stagebureaus over de consequenties daarvan. Daarnaast merkt de NBA op dat bij implementatie van de nieuwe eisen, er nog tal van praktische vragen zullen ontstaan. Het is moeilijk om al die vragen nu al geheel te voorzien, en wij zullen dan ook met u daarover in contact blijven. Een praktisch voorbeeld waarover het wetsontwerp nog geen duidelijkheid geeft is de vraag hoe een accountant die wordt ingeschreven zonder de aantekening als bedoeld in artikel 36, tweede lid, onderdeel j van de Wab, later alsnog die aantekening kan verkrijgen, en welke theoretische en praktische opleidingseisen dan gesteld moeten worden.

Het onderwerp duurzaamheid is een breed onderwerp, en voor de kwaliteit van het assuranceproduct, is het daarom van belang dat alle betrokkenen over toereikende kennis en kunde beschikken. Dit zal een grote inspanning vergen van alle betrokkenen, accountants (zowel assurance-verstrekkers als accountants in business), maar ook van niet-accountants en andere betrokkenen die actief zijn als opsteller of anderszins een rol hebben in de interne beheersing van duurzaamheidsinformatie.

Afsluitende opmerkingen

Wij roepen op om de wet- en regelgeving voortvarend tot stand te brengen, en daarbij voldoende oog te houden voor de gehele verslaggevingsketen. De NBA zal zich inspannen om in het publiek belang haar aandeel hierin zo goed mogelijk uit te voeren.

De NBA roept de overheid in brede zin op om ook zelf, binnen de mogelijkheden die zij heeft, ondernemingen te ondersteunen bij het implementeren van duurzaamheidsrapportering. Dat kan door middel van het geven van voorlichting, het beantwoorden van vragen en het voorzien in andere vormen van ondersteuning en hulp.

Wij danken u voor de mogelijkheid om in te gaan op de uitvoerbaarheid van de nieuwe taken onder het wetsvoorstel, en wij vertrouwen er op u hiermee voldoende informatie te hebben gegeven.

Wij merken op dat wij in onze consultatiereactie op het wetsvoorstel onze visie zullen geven op de gestelde consultatievragen en ook op diverse aspecten van het wetsvoorstel waar wij aanpassingen of verbeteringen voorstellen.

Wij zijn bereid nadere toelichting te geven op onze reactie. Voor eventuele vragen naar aanleiding van onze reactie kunt u contact opnemen met Martijn Duffels (m.duffels@nba.nl).

Namens het bestuur van de NBA,
Ondertekend door:

Namens het bestuur van de NBA,
Ondertekend door:

Kris Douma, Voorzitter

Aleks Kayhan, Bestuurslid

